

Uredništvo in uprava ZAGREB, MASARJEVA 28a Telefon 67-80 Uredništvo in uprava za Slovenijo in slovenski del Julijske Krajine LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

»Deći će vrijeme, kada će i neke velike vlasti morati nadoknadi, makar i s velikim poteškoćama, ono što je Česoslovačka odavno izvršila obzirom na narodne manjine.« Prager Presse

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

ČSR, Njemačka i manjine

JUGOSLOVANSKI LISTI V ITALIJI

U posljednje vrijeme njemačka štampa danomice napada Česoslovačku. U tome joj dostojno sekundira i talijanska štampa, a pomažu i Mađari. Najnoviji predmet napada je njemačke štampe je nakon tobožnjih »boljševičkih aerodroma« i slučaja Weigel — uskratka praške vlade da dopusti da 6000 djece sudetskih Nijemaca podje na Jetovalje u Njemačku. Njemački listovi su tu zabranu prikazali kao dokaz češkog barbarstva i nečovječan postupak jer se ne dopušta, da se gladna djeca u Njemačkoj nahrane. Česoslovačka štampa je odgovorila da bi Česoslovačka morala tražiti garancije od Njemačke da djeca neće tamo gladovati, jer se u Njemačkoj »maslac pretvara u topove«, kao što Nijemci ponosno izjavljuju. A to s djecom dogodilo se jedino radi toga što organizatori nisu ispunili ni najobližnje zahtjeve. On nisu, na pr. javili vlastima koliko djece ide u Njemačku, tko ih vodi, tko vrši nadzor, kamo idu, gdje će stanovati i koliko vremena će ostati u Njemačkoj preko praznika. Treba imati na umu da su ta djeca Česoslovački državljani i školski obveznici — učenicima državnih manjinskih njemačkih škola. A baš u isto vrijeme kada Nijemci vode kampanju protiv Česoslovačke, objelodanjena je naredba u Njemačkoj po kojoj se zabranjuje njemačkoj omladini — pa i onoj koja nije član organizacije Hitlerove omladine — da putuje u inozemstvo bez posebne dozvole.

Dr. EDUARD BENES

Ovdje ne spominjemo potanje postupak sa Lužičkim Srbima, o čemu smo već više puta na ovom mjestu izvjestili. Ta kampanja je jako odjeknula u cijeloj Evropi. U Francuskoj su i desničarski listovi uzeli u obranu Česoslovačku, pa tako dnevnik »Echo de Paris« i »Epoque« naglasuju da bi ti napadaji na Česoslovačku mogli imati dalekosežne posljedice. Nijemci, pišu ti listovi, napadaju Česoslovačku i štete Jugoslaviji i Rumunjsku, da bi na taj način razbili Malu Antantu i dobili slobodne ruke u Srednjoj Evropi, koju bi htjeli vezati uz Njemačku. U Engleskoj je sam Wickham Steed, najveći autoritet za Srednju Evropu, usjao javiti na obranu Česoslovačke. On je održao javno predavanje u Cambridgeu prigodom pretresanja problema Česoslovačke.

Wickham Steed je izrazio očit nemir zbog planova njemačkih nacista protiv Česoslovačke i izjavio je divljenje Česoslovačkim državljanima, koji se trude da u zemlji izgrade demokratske institucije. Steedovo predavanje je izazvalo ogroman interes, Česoslovačku je čestao kao avantgardu demokracije u Evropi, osnovano ne slučajno nego kao historijsku posljedicu revolucije Jana Husa, koja je bila daleko čistija nego revolucija Martina Luthera. U Engleskoj treba da znaju, kakve snage u Evropi stoje na onim principima na kojima su zasnovani engleska sloboda i ustav britanske imperije. Ako pomemo izdavači osnovne principe, bilo iz prave ili tobožnje opreznosti ili sebičnih interesa dospjet ćemo na nagurati i vrlo klizavu površinu. To je izazvalo pitanje, što Česoslovačka znači za Englesku. Mogu li Englezi ostati pasivni kad bi se u toj zemlji ugasila buktinja slobode? Steed vjeruje da Englezi ne mogu ostati na strani i njegov zaključak se osnivao ne samo na idealnim razlozima nego i na vlastitom narodnom interesu. Kad bi Česoslovačka bila napadnuta, njezin narod bi umirao u borbi i skupo bi prodavao svoj život.

Neka iz Londona ojektne muzevana riječ da ne možemo ostati indiferentni, ako se bude koraćalo u izvjesnom pravcu. Naše ozruanje je toliko napredovalo da će našoj izjaviti dodati potreban značaj.

Sve to je imalo utjecaja na Njemačku, pa je poslije posljednjeg slučaja »s gladnom njemačkom djecom« došlo tamo do političke diskusije, u koliko je ona moguća u današnjoj Njemačkoj. Poliuslužbena Česoslovačka »Prager Presse« upozorava s tim u vezi na članke, koji su u posljednje vrijeme izšli u »Frankfurter Zeitungu«. Odgovorni Česoslovački krugovi pridavaju ovoj međunarodnoj diskusiji stanovitu političku važnost, a smatraju je bezuvjetno povoljnom po Česoslovačku, koliko obzirom na vanjsku, toliko obzirom i na unutarnju politiku. Kampanja protiv Česoslovačke omogućila je Evropi i čitavom svijetu, da se obilježni pozabavi s problemom Česoslovačke. Pa

školama, jer sve manjine imaju i svoje srednje škole, a Nijemci imaju čak i njemačko sveučilište, dvije politehničke, jednu umjetničku akademiju i jedan konzervatorij. Nijemci imaju u Česoslovačkom parlamentu 70 poslanika, Mađari 11, Ruteni 9, Poljaci 2 i Židovi 2, a u senatu je 36 Nijemaca, 7 Mađara i 9 Ruteni. O društvima, novinama, revijama itd. ne treba ni govoriti, jer u Česoslovačkoj su svi građani jednaki i škogod hoće može da izdaje knjige i listove na kojem god jeziku želi i da se udružuje kako god želi.

Ravnopravnost Česoslovačkih građana proizlazi iz ustava i demokratskih principa na kojima počiva država. Po tim principima su svi ljudi jednaki bez obzira na rasu, jezik ili religiju, i prema tome imaju u državi svi jednaka prava i jednake dužnosti.

Nadajte još jednu državu u Evropi u kojoj imaju narodne manjine toliko prava i nadjite državu u kojoj baš Nijemci imaju tolika politička i građanska prava. A ne izuzmite ni Njemačku ni Austriju, te dvije njemačke države, pa ćete vidjeti da još postoji jedino Česoslovačka, u kojoj imaju ljudi njemačke narodnosti svoja politička i građanska prava mnogo veća nego ostali Nijemci u Hitlerovoj Njemačkoj i Schuschinggovoj Austriji.

U prošlom broju smo citirali pisanje mađarskog novinara Netera u jednom budimpeštanskom listu o Mađarima u Česoslovačkoj. I tu se, između redaka, priznaje da su Mađari u Česoslovačkoj slobodniji nego Mađari u Mađarskoj. A za mađarske agrare i socijaliste u Česoslovačkoj tvrdi taj mađarski novinar da su otvoreni neprijatelji Budimpešte.

I mi, kao emigranti i kao dio naše narodne manjine u Italiji, imamo mnogo razloga da pošujemo Česoslovačku. Jer u toj bratskoj slavenskoj državi postoji najveće razumjevanje za nas. Sjetimo se samo one desetine svećenika Čeha koji su prije rata došli kao dobrovoljci u Istri da nas pomognu u našoj »slovdnoj borbi«. Sjetimo se onog polupomanjaka naše Družbe prijatelja, a i sada čitamo vrlo često u Česoslovačkoj štampi članke o nama. Ima časopisa, kao na pr. Slovansky Prehled, koji redovno imaju rubriku »Slaveni u Italiji«, a živo nam je u pameti i ona izložba u Pragu pred četiri godine na kojoj je jedan odjeljak bio posvećen samo Juljskoj Krajini. Imamo dokaza da ličnosti na vrhovima Česoslovačke Republike »znaju vrlo dobro za nas i da se interesiraju za naš položaj«.

All kada ništa od toga ne bi bilo već samo fakat da je ta slavenska država najjači bedom demokracije i slobode u Srednjoj Evropi da u njezinim granicama sve narodne manjine uživaju punu slobodu, samo to bi bilo dovoljno da gledamo s poštovanjem u braću sa sjevera i da u bratskoj Republici gledamo začetak bolje budućnosti za sve nas. Za nas u izgansnom i za našu braću u Italiji. I da se borimo za čim bržu pobedu onih načela na kojima je sazdana Česoslovačka Republika. (t. p.)

KONGRES ZA NIJEMSTVO U INOSTRANSTVU

i proslava 20-god. Instituta za nijemstvo u Stuttgartu

U Stuttgartu je pred 20 godina osnovan institut za Nijemce u inozemstvu. Institut se nalazi u jednoj reprezentativnoj zgradi, a ima oko 200 činovnika. Organizacija je odlična. U tom institutu se vodi računa o svim njemačkim iseljencima u svijetu i o svim njemačkim narodnim manjinama. Sve je katalogizirano, opisano, silkano, izraženo u grafikonima, bojama itd. Svakoga dana, naročito preko praznika, prođe kroz taj institut nekoliko stotina njemačkih izletnika, naročito djaka. Interesantno je da se u tom institutu vodi i Opatija kao njemačka kolonija, a imaju ubilježeni i Pazin kao mjesto gdje su Nijemci naseljeni. Ove godine 14. o. m. proslavili su 20 obljetnicu osnivanja tog instituta, a ta proslava je spojena sa kongresom nijemstva u inozemstvu. Na kongresu su bile zastupane sve njemačke narodne manjine u tudnji. Na kongresu je bio, između ostalih, i ministar dr. Frick, načelnik Stuttgarta dr. Strölin, vođa hitlerovaca u Gdanjsku dr. Foster i mnogi drugi istaknuti politički ljudi.

Svi njemačka štampa više opisno o toj proslavi u njemačkim narodnim manjinama u drugim državama. Ujedno ističe glavne misli iznesene na kongresu, a te su: njemačka ekspanzija na jugoistok i istok.

Zanimljivo je da voditelj Instituta za nijemstvo u inozemstvu tvrdi da se institut održava od dobrovoljnih priloga (200 činovnika, dvije zgrade — muzej i institut) i da njemačka vlada ne doprinosi ništa za to.

Taj institut, kako se vidi i po ovo par podataka, ima potencijalno sovinskički karakter. Nijemci se ne obaziru na većinu ili starosjedilaštvo, već svoje one krajeve u kojima ima makar i neznatni broj Nijemaca, računaju za njemačke. To se naročito vidi u našim krajevima. I zašćujuju njihove etnografske karte koje iz Koruške preko Gorice na Trst naznačuju njemačke otoke kao stupove budućeg mosta na — Jadran,

Trst, augusta 1937. Kakor smo poročili u našem listu, je fašistična vlada dovolila, da se smelo prodaju u Italiji nekateri jugoslovenski listi, tako na pr. »Slovenski« i »Novosti in« i »Politika«. U zadnjih dvih mjesecih je tudi ljubljansko »Jutro« zopet dovoljeno, in sicer ta v zameno za tržaški »Podgor«, ki sme zopet v Jugoslavijo. Toco s tem, da so omejenji listi dovoljeni, nikakor ni se rečeno, da jih slovenski čitatelji v Juljski Krajini svobodno lahko čitajo. V tem pogledu očitno veljajo za različne kraje različni predpisi in zakoni. Dočim namred v Trstu celo v kavarinah, kjer je bilo pred vojno zabranjena slovenska beseda, sedaj se lahko dobva jugoslovenske liste, delati širjenje teh listov na dželji, zlasti pa v Istri, kar največje težoče. Veliki predeli Istre so za liste docela zaprti. Toda tudi tam, kamor lahko pride tak list, so čitatelji izpostavljeni veliki nevarnosti. Tako je te dni v nekem kraju v slovenskem delu Istre, ki ga iz umljivih razlogov ne moremo imenovati, fašistični tajnik pozval k sebi nekoga našega človeka. Kl kupuje slovenski list in ga na željo posoja tudi sosedom. In ga posvaril, naj ne dela jugoslovenske propagande za jugoslovenskim listu. Ko mu je naš človek »jasnil« da so ti listi vendar dovoljeni in da živimo sedaj v prijateljstvu s sosednjim državo, mu je faš. tajnik rekel, naj pazi, kaj dela, kajti sicer utegnejo ga poslati na otoke v konfinacijo.

NIJEMCI U SLAVONIJI SE TUŽE

Beogradska »Samouprava« donosi:

»Mi smo ovih dana imali prilike da citiramo povoljno mišljenje jedne ugledne mađarske revije iz Budimpešte o držanju naše vlade prema mađarskim manjinama. Sađa se javljaju i Nijemci. Veliki njemački list »Berliner Tageblatt« donosi u svom broju od 5 kolovoza pod naslovom »Njemačke manjine u Slavoniji« ovo:

U teškoj borbi koju vodi škola Nijemaca u inostranstvu za svoju egzistenciju, značajan je položaj u slavonskim krajevima Jugoslavije. Tamošnja njemačka naselja imaju pravo da u osnovnim školama dobiju nastavu u maternjem jeziku. Ovo pravo im se ne osporava ili ne uskraćuje, kao što se desava u drugim mjestima. Gotovo sve molbe kojima je u okviru državnih osnovnih škola zataženo otvaranje njemačkih odjeljenja bile su povoljno riješene. Vlasti nisu pravice pri tome nikakvih teškoća, šta više naročito su izlazile u susret takvim molbama.«

NJEMAČKA PROSLAVA U VOJVODINI

U Vojvodini je održan čitav niz proslava dočelavanja Nijemaca u te krajeve. Naročito je bila značajna proslava u Jarku kod Novog Sada, kojom se prilikom izvršilo otkrivanje spomenika nekadašnjim doseljenicima, pretečima današnjih vojvodjanskih Nijemaca, zatim otvaranje muzeja i smotra narodne manjine. Svečanostima pored Nijemaca iz svih krajeva Jugoslavije prisustvovalo je i 130 delegata iz starije domovine Falčke. Svečanostima je prisustvovao i izaslanik Nj. Vel. Kralja pukovnik g. Petrović.

OENOVA »KULTURBUNDA« V VOJVODINI

Novosadski »Dan« poroča, da je v kratkem pričakovali obnovu delovanja nemške »Kulturbunda« v Vojvodini. Za obnovitev sta se toplo zavzela parlamentarna predstavnik v vojvodinskih Nemcev senator Grassl in narodni poslanec dr. Kraft, ki sta oba vtedaj član parlamentarnih klubov JRY. »Kulturbund« v Vojvodini je bil razpuščen l. 1935. zaradi prekoračenja svojega delokroga. Njegovi člani so namred pričeli nositi brez dovoljenja oblasti znake uniforme in značke, podobne značkam nemške narodnosocialistične stranke. Polez tega so razvili med vojvodjanskimi Nemci živahno preobnavanje za razširjanje narodnosocialističnih idej in se organizirali vo vobru hrvatskih Jurisnih in židovskih oredov.

Vodstvo »Kulturbunda« se je proti raznuhni kritizilo na mladostvo notranjih del, češ da društvo ne more odgovarjati za dela svojih članov, ki jih store izven okvira organizacije.

DROBNE VESTI IZ NAŠE DEŽELE

Tudi velike tržiške kavarne so naročile slovenske in hrvatske časopise, ker vidijo, da jim je to najino potrebno za njihove kliente.
Z velikimi svečanostmi so proslavili 21. letnico vkorakanja italijanskih čet v Gorico dne 8. avgusta.
23. regiment pešcev je imel pretekli teden velike vaje na Krnu.

Goriški pokrajini so premostili vsega skupaj 53 učiteljev in učiteljic.
Kakor smo že pisali, tako se tudi letos vršijo velike pomorske vaje v Tržaškem zalivu nekako od Devina do Pirana in je zaradi tega precej oviran promet posebno popoldne in zvečer.

Goščiški prefekt Orzi je obiskal Kostanjevico na Krasi, Opalje selo, in Temnlico.
Po fašistični statistiki so poslali goriški delavci iz Afrike svojcem od začetka pa do danes 2.887.627 lir.

19 letni Srebrić Franc se je udeležil izleta s svojimi prijatelji v goriške hribe. Pri tem je hotel nabrati nekaj ciklamov in se je za to povzpel na strmino, kjer mu je spodrsnilo. Po sreči pa je padel na neko drevo, ki ga je zadrazilo, da ni padel v prepad. Pri tem je zadobil težko rano nad ušesom.

15 oseb iz Bilj je bilo naznanjenih oblastem, ker so kopale na zemljišču industrijalca Mozetića Josipa in iskale storno železo.
Zaradi tilopalstva žnanja je bil prijavljen oblastem Beguš Rudolf iz Rut pri Grahovem.

5 mesecev zapora in 500 lir denarne kazni sta prejela Anton Mužina, star 29 let, iz Gorice, in Emil Komel, star 26 let, iz Romansa, ker sta nameravala okraštiti gostilničarko Katarino Rožič.
500 hali in manj Italijank so poslali na mladinska letovišča v Gračevo in Črni vrh.

VIJESTI IZ JULIJSKE KRAJINE

ANTON CAHARIJA OPROŠČEN

Reka, avgusta 1937. (Agis) — Tu je bila 29. julija razprava o zahtevi pred časom aretiranega Antona Caharije, bistrskega računovoje, ki je bil aretiran in odpeljan v tukajšnje zapore.
Vsa obdolžitve se je takoj vsakomur, ki je poznal razmere na bistrški občini in pr. aretiranega Caharijo zdelo, da vidi, je nekam preveč v zraku. Zato je bil vsak prepričan, da je to samo obdolžitev, brez vsakršne dejanske podlage.

DRUZINSKA TRAGEDIJA IZZVANA PO FINANČNEM STRAŽNIKU

Reka, avgusta 1937. (Agis) — V Opaljji je že pred leti obtoril goštilno neki Boštjančič, doma iz Hrazijskega naselja, ki je goštilno prodal in odpiral bufet v Voloskem.
Tako se godi in razjeda, da mu prodaja zavitek cigarete. Ker je gospa to odklonila, je finančni stražnik skušal pridobiti ženo lastnika z raznimi pretinjalni in grožnjami. Ko tudi tako ni nicesar dosegel je odšel in se vrnil s tovarišem, ki sta odvela Boštjančičev v zapor, kjer se še danes nahajata.

POPIS PUČANSTVA NA RIJEČI ZA SLUČAJ EVENTUALNOG RATA

Sušak, avgusta 1937. — Prema obljavi Riječke občine obaviti će se ovih dana na Riječi specialan popis stanovništva grada u svrhu uslanovljenja mjera, koje bi se imale poduzeti u slučaju ratnih zapletaja, napadaja iz zraka i potrebe evakuiranja iz grada civilnog stanovništva.
Člnovalci riječke općne oblić će se sprijateljnim formularima sve kuće i od glavara obitelji uzeti sve potrebne podatke.
Taj popis izazvao je uznemirenje u gradu, iako vlasti obavljaju da su silnici popisi obavijeni već i u drugim talijanskim gradovima i da to ne znači da će doći do rata.

UNIŠTENJA LJETINA U SREDNJOJ ISTRI

Pazin, avgusta 1937. — Ove godine je padalo dosta kiše i ljetina bi bila dobra, ali za nesreću skoro uvijek je sa kišom padala i tuča, tako da je tuča uništila 70 posto vinograda.
Narodno tu stradała sela Kašćeraga, Groselca, Cepovlje, Grimalda, Draguč i dlo Buzetina.
Narodu je vrlo teško, a kakova će biti zima, tog se najviše bojimo. Još da nema svih tih poreza, tassa, sorpartasa i svih drugih plaćanja nekako bi se izvukli, ali ovakvo nas čeka teška zima, a pomoći ni otkuda.

ISTUKLI GA RADI PJEVANJA

Buzet, avgusta 1937. — Na petroviskom selu u Marceniglu kod Buzeta bilo je i ove godine dosta svilaka kao svake godine.
Vojaške manevre imaju te dane italijanski vojnici ob gorji Šoški dolini in njenih grebenih, ki mejljo na naše ozemlje.
Ljubljana, avgusta 1937. (Agis) — Vojaške manevre imaju te dane italijanski vojnici ob gorji Šoški dolini in njenih grebenih, ki mejljo na naše ozemlje.
V snezniskih revirjih nadaljuje se JEFU Z UTJRJEVANJE
št. Peter na Krasi, avgusta 1937. (Agis) — Tu letos nadaljujejo z utrjevanjem v snežnikih in zavorniškim obmjenim psu.
EN MRTEV IN EN RANJEN ZARADI EKSPLOZIJE GRANATE
Ze zopet moramo poročati o novi nesreči z razstrelivom, ki je zahtevala novo mlado žrtev.
AVSTRIJA ODPIRA CARINSKI URAD
Trst, avgusta 1937. (Agis) — Ze dolgo so obetali, da bo Avstrija otvorila v Trstu svoj carinski urad.
DOLAZAK GORIČKIH SLOVENACA U SLOVENIJU
pod vodstvom nadbiskupa Margottija
Ljubljana, 19. avgusta 1937. — Jučer je došao u Sloveniju 609 hodočasnika iz Goričke pod vodstvom nadbiskupa Margottija.

DOLAZAK GORIČKIH SLOVENACA U SLOVENIJU

Ljubljana, 19. avgusta 1937. — Jučer je došao u Sloveniju 609 hodočasnika iz Goričke pod vodstvom nadbiskupa Margottija.
Izletnici su oko 10 sati došli na Bled gdje su pod vodstvom nadbiskupa otišli u procesiju na otok.
Iza toga je vlak otišao prema Otočama. Tu su se iskrcali.
Tu se formirala procesija i otišla prema zaviječnoj crkvi na Brezje.

ZOPET ARETACIJE U TRSTU I N GORICI

Trst, avgusta 1937. Pretekli teden so aretirali v Trstu privatnega uradnika Miroslava Štoparja, ki je bil pred nekaj leti konfinkan.
Trst, avgusta 1937. (Agis) — Cene vsem vrstam blaga in živil stalno naraščajo, tako tudi mesu, ki je ponekod za časa abesinske vojne doseglo neverjetno visoke cene.
NARASČANJE CEN
Trst, avgusta 1937. (Agis) — Cene vsem vrstam blinga in živil stalno naraščajo, tako tudi mesu, ki je ponekod za časa abesinske vojne doseglo neverjetno visoke cene.
KRUŠNE MOKE PRIMANJKUJE PEKARNE, BREZ KRUHA
Reka, avgusta 1937. (Agis) — Pomanjkanje živil, ki je nastopilo v abesinski vojni obutno stopnjuje in posledice zavzemanja čim dalje večji obseg.
MARGOTTIJA

IZ DRUŠTVA »ISTRA« U ZAGREBU

MAJKAMA I OČEVIMA OBITELJI

kao i svim onima koji imaju mogućnosti i volje da uoči zime priteknu u pomoć našim najsiromašnijima...

SVAKI KOMADIC PONOŠENE ODJEĆE, POMOĆ U HRANI ILE MA I NAJMANJI IZNOS ZA OVU NAŠU BRACU DOBRU CE DOĆI.

pa se u ime naših siromaha već napred zahvaljuje

VJERUJEMO U VELIKO RAZUMIJEVANJE NAŠEG ČLANSTVA,

DRUŠTVO »ISTRA«, ZAGREB, ŽERJAVICEVA 7

Nekoliko riječi našem članstvu

Molimo sve članove našeg društva da se priključe izletu koji priređuje Omladinska sekcija našeg društva u nedjelju 22 VIII o. g. na Sjeverne Poljske...

Koliko sve naše članove da točno plaćaju svoju mjesečnu članarinu i da porade u svojem djelatstvu na zadržanju svih naših ljudi.

Naši besposni članovi, neka se prijavu u društvu od 5-8 na večer kod predsjedništva, koje će im po mogućnosti izdati u susret gđe namjenjena.

Posnemanja vredno!

Pevski zbor društva »Jadrane« u Mariboru se je odlično za većje propagando naše »Istre« ter je sklonim da bude podprli borbu »Istre« za šest strani s fem, da se ho naročil na list svak član društva.

U proširenu listu nisu se još javila sva društva. Molimo predsjednike svih organizacija da čim prije odgovore...

U proširenu listu nisu se još javila sva društva. Molimo predsjednike svih organizacija da čim prije odgovore...

U proširenu listu nisu se još javila sva društva. Molimo predsjednike svih organizacija da čim prije odgovore...

NA OKRUŽNICU SAVEZA

proširenu listu nisu se još javila sva društva. Molimo predsjednike svih organizacija da čim prije odgovore...

ODLIKOVANJE

Francosko odlikovanje »La Renaissance Francaise«, reda, ki se podeljuje umetnikom i znanstvenikom je dobila naš rojak Drago Mario Šijanec...

U FOND »ISTRE«

Zafred Josip — Osiček Dm 6.— U prošlom broju objavljeno Dm 41.018.60 Ukupno Dm 41.024.60

TESLA I MARCONI

Zagrebačka Nova Rijeka donosi čestitku članak prigodom smrti Guglielmu Marconi:

Umro je Marconi.

Talijanska štampa, u ogromnu nekrolozima, kojim je nopratala Marconijevoj smrti, u razmatranjima o njegovom radu na polju radiotelegrafije i telefonije...

Šta? Evo zašto: Uvjeridna je naučna istina, da je Nikola Tesla — osim ostalog — tvorac fundamentalnih izuma na kojima počiva sva radiofonijska i telefonska djela na tom polju...

Uvjeridna je naučna istina, da je Nikola Tesla — osim ostalog — tvorac fundamentalnih izuma na kojima počiva sva radiofonijska i telefonska djela na tom polju...

Uvjeridna je naučna istina, da je Nikola Tesla — osim ostalog — tvorac fundamentalnih izuma na kojima počiva sva radiofonijska i telefonska djela na tom polju...

Uvjeridna je naučna istina, da je Nikola Tesla — osim ostalog — tvorac fundamentalnih izuma na kojima počiva sva radiofonijska i telefonska djela na tom polju...

Uvjeridna je naučna istina, da je Nikola Tesla — osim ostalog — tvorac fundamentalnih izuma na kojima počiva sva radiofonijska i telefonska djela na tom polju...

Uvjeridna je naučna istina, da je Nikola Tesla — osim ostalog — tvorac fundamentalnih izuma na kojima počiva sva radiofonijska i telefonska djela na tom polju...

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

VELIKA AKTIVNOST DRUŠTVA »TABOR« V LJUBLJANI

Idejni tečaj za vse emigrantske organizacije

Ljubljana, 16. avgusta 1937. Dne 18. julija t. l. je priredilo društvo »Tabor« na vrtu bivšega hotela »Tivolij« svoje vrtno veselico združeno s nastopom pevskega zbora pod vodstvom pevovodje g. Boštjančiča.

Teden dni po prireditvi se je vršil pri Medvodah celodnevni emigrantski »Tabor« združen s prosvetnim tečajem. Tabora so se udeležile poleg ljubljanskih tudi vse gorenjske emigrantske organizacije.

Po predavanjih je bilo skupno kosilo na prostem, nakar je sledila prosta zabava, to je drugi del tabora. Razvilo se je veselo in prijetno tovariško raspoloženje ob petju, pogovorih, kohanju in nogometu.

SMRT NARODNEGA DELAVCA

V LJUBLJANI JE UMRL ANTON GRMEK

V spobno popoldne so pokopali v Ljubljani upokojenega mestnega učitelja iz Trsta g. Antona Grmeka. Anton Grmek je bil doma od Sv. Ivana pri Trstu, kjer se je rodil 11. feb. 1868.

so našemu življenju in pokretu nujno potrebni. Le tako bomo dali dobro in solidno podlago emigrantskemu pokretu in razčistili mnogo nejasnosti v našem programu.

Dne 12 septembra bo za vse emigrantske organizacije v Sloveniji idejni tečaj. Na dnevnem redu bodo štiri predavanja in sicer:

»Dolžnosti edinic in posameznikov napram Juljski Krajinji glede na sedanjih položaj«, predaval bo tov. dr. Čermelj.

»Tečaj bo v društvenih prostorih. Vse organizacije naj pravočasno sporočijo število in imena udeležencev.

SMRT NARODNEGA DELAVCA

Učitelj slovenskih učiteljskih društev v Juljski Beneditje. Do zadnjega je bil tudi zvest član Sokola, katerega večletni starosta je bil. Ker se je vsestranko udejstvoval je postal zelo upliven v tržaških pa tudi preko Trsta v istrskih kraških in gorških organizacijah.

Zalost u kući Luje Jurčića

Našeg saradnika Luju Jurčića, činovnika Ljubljanske kreditne banke u Novom Sadu, zadela je teška nesreća. Umrla mu je nakon dužeg bolovanja, supruga Erna rođ. Katičić u 31 godini života.

Pokojnica je preminula u nedjelju, a pokopana je u Novom Sadu u utork u veliko učesće Istrana i ostalih prijatelja.

Drugu Luji, roditeljima, bratu i sestrama izrazujuće i ovim putem naše bratsko sautešće, a pokojnici bila laka zemlja.

SMRT STAROG PRIJATELJA ISTRE

Split, avgusta 1937. — U Kučićima kod Omisa umro je u dubokoj starosti pop Mijo Tomasović. Bio je nesalomljiv glagoljaš, jedan od one stare garde dalmatinskih popova glagoljaša, koji su budili narodnu svijest u Dalmaciji.

Pokojni pop Mijo bio je velik prijatelj Istre. Prije rata je neumorno propagirao Družbu sv. Cirila i Metoda, a najbolje ilustrira njegov rad činjenica da je u svojoj župi bio zaveo narodni porez za Družbu. On je taj porez kupio svake godine na dan sv. Cirila i Metoda, a iznosio je 2 pare na glavu.

Preko zadarskog »Narodnog lista« zagovarao je da se taj porez uvede u sve krajeve. Slava popu Miji Tomasoviću!

V Mariboru je umrla 8. t. m. naša rojakinja Katarina Šeber roj. Bizjak, doma iz Postojne

V Mariboru je umrla dne 10. avgusta naša rojakinja Naberog Franciška, rođena Košta, vdova po car. revizorju.

V Ljubljani je umrla dne 31. julija naš rojak Andrej Volčič, sluga Pokojniskoga zavoda.

Pokojnim naj sveći večna luč, prizadetim naše iskreno sožalje! — (Agis)

ŠTRAŠNA ŽELEZNIŠKA NESREĆA

Dne 8. avgusta se je zgodila na železniškim prelazu pri Št. Petru pri Gorici strašna nesreća. Vlak, ki vozi med obema postajama, med centralnim i svetogorsko, je povozil na železniškem prelazu u Št. Petru 65 letnega Ant. dreja Mavriča stanujućega v Vrtojbi. Kako se je zgodila nesreća, še ni ugotovljeno. Truplo, ki je bilo strašno razmesarjeno, so zastrajali karabinerji, dokler ni prišla komisija, nakar so pok. Mavriča prepeljali na centralno pokopališće.

ANTONU GRMEKU

Tako se redi naša stara vrsta, ki bil si v ođja iz ta teške dni. Ko inoči s soračnikom moći na trojih ilah Gorice smo in Trsta.

Kje pa je dones tista volja vrsta, ki bila je od Tebe u nšo kriš? Kje tiste dobre, stroge so oči? — Mar naj vse zname nam ta črna krsta?

O vem: Ko vsi gomorniki ob jami izročijo poslednje Ti pozdrave, in »zapojo Ti pevec« Nad zvezdanic

Ter bodo ke tlom vsem nam klonile glave! Ti sam boš večno isti estal pred nami: »Fantje, v boj! Naprej z avstara Slavice!« JANKO ŠAMBO

slin sintonizovani strujni krug u stanici za davanje i za primanje i — ne dodajući ništa svoje — podize rezultat sa 50 milja na 5000 milja. U toku daljih pet godina primjenjuje dalja Teslina otkrića: rotacione varničare, princip labavog vezivanja, plosnate spirale kalemove, kondenzatore na ulje, rotacione oscilatore na neprigušene fitraje i dolazi do rezultata do kojih je Tesla došao 15 godina ranije. (Vidi Bokšan: N. Tesla u. sein Werk, Wien 1932.)

Sve je ovo Marconi učinio diskretno. I do smrti je sačuvao diskretnu. I do smrti nije dodao nikakovo svoje, naučno, otkriće.

Patentna zaštita ograničena je na izvesni broj godina. Patenti se moraju komercijalno iskoristivati. Tesla to nije bio učinio, jer je svijet bio još nezreo za njegovu vizionarska otkrića. — Marconi je uz Teslina znanje, čuvajući diskretnu o tome, da primjenjuje Teslu, a držeći, u prvom redu, svijet u uvjerenju da je on izumitelj a ne samo primjenjivač. (U Kanadi, n. pr. nije mogao dobiti ni jednog patenta, s motivacijom, da je sve što on podnosi na patentovanje — Tesla pronašao.)

Sve je ovo u naučnom svijetu vrlo dobro poznato. Komercijalni su razlozi zašto se to jače ne naglašava. I za to je ovako — osim Italije — malo zapažena Marconijeva smrt.

Naša štampa, međutim, reвно je poput talijanske. Ona u svojoj revnosni ne spominje Teslu. Među velika djela Marconijeva ubraja i paljenje lampe na Sidneyskoj izložbi pred nekoliko godina. Tad je najvažnije uz veliku buku epohalan uspjeh

Marconiev — prenos energije bez žica: sa jahte Elektra iz Genove zapalio je u Australiji lampu na izložbi. Odmah drugi dan pokazalo se, da je to mogao da učini svaki radio amatler — sa kratkim radio talasom ukupno telet i sidneyskom strujom zapalio lampu. Naučnjaci su sa zadovoljivo osmijehivali.

Ima pravo »Times« kad kaže u svom nekrologu da Marconieva slava počiva na pletina giganta.

Marconi je bio i fašist član velikog fašističkog savjeta. Na to je bio vrlo ponosan.

Sa bolonijsko radio stanice pročitan je poslije smrti njegov govor, koji je za otvaranja stanice bio napisao. U njem između ostalog kaže:

»U inostranstvu u prošlosti bili su naviknuti da gledaju naš narod, kako salazi na ulicu razdieljen na stranke nepriatelje red a discipline, u međusobnoj borbi.

Danas inostranstvo, preko radla, otkriva disciplinirano čutanje talijanskog nroda.

koji izlazi na ulicu da slusa jedan jedini glas: nacija najdraži glas Duceov, koji kazuje drugim narodima. Evrstu odluku naše zemlje, da napreduje radom, mirom, a ako je potrebno i silom.

Sve kad i ne bi bilo naučnih fakata, samo ova, riječ dokazuje da Marconi nema ništa zajedničko sa radiofonijskim, veštinstvenim otkrićem koje čovječanstvu treba da služi baš za povezivanje u jedno, za približavanje i upoznavanje i prosvjedačvanje — a tim najviše za mi!

»Istra« izlazi svakog tjedna u petak. — Broj 33. — Osnovni se računaju po cjeniku: Vlasnik i izdavač: Konzorzi »Istra«, Masarykova ulica broj 28A. — Za uređništvo odgovara: Rudolf Poljanec, Zagreb, ilica broj 132.